

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יח.

עין משפט
גד מצוה

פד א מ"פ פ"ג מהלכות
תפוסה הלכות [ן] ח:
ב [מ"י פ"ו] מהל' דעות
הל' ד' ו"ע י"ד ס"י ק"ק
ספיק א דבגה:

רבינו חננאל

בנושג שהיה הוגה
את השם באותיותיו
בפרהסיא. שכל ההוגה
את השם באותיותיו אין
לו חלק לעוה"ב וא"ע
דהוא להתלמד בכד וכתוב
לא תלמד לעשות אבל
אתה למד להבין ולהורות
היה ליה להגות בצניעה.
וגורו על אשתו הריגה
נענשה משום דלא מחיי
ביה שכל מי שיש
בידו למחות ואינו ממחה
נתפש. ונענשה בתו לישב
בקובה דא"ר יוחנן פסע
אחת עברה בין גדולי
רומי ואמרו כמה נאות
פסיעותיה של ריבה זו
מיד דיקוקה בפסיעותיה
והיינו דכתיב עון עקבי
יסובי עון שארם דש
נענשה בתו לישב
בקובה דא"ר יוחנן
אוחו ליום הדין. בשעת הוצאתן
פתחו [כל] א' ואמי
הוא אמר הצור תמים
פעלו וגו' אשתו אמרה
אל אמנה ואין על
בתו אמרה גדול העצה
ורב העלילה אשר עינך
פקחות על כל דרכי
(איש) [בין] האדם לתת
לאיש כדרכיו וכפרי
מעליו: כרכוהו בס"ת
שהיה קורא בו והקיפוהו
חבלי זמורות והציבו בהן
את האור כו': ברוריה
דביתו דר' מאיר ברתיא
דר' חנינא בן תרדיון הואי
אמי ליה לבעלה דיאל.
בי מילתא דיתבה אחתי
טובא כלומר שותת
ויורד עליה הרבה ואינה
יכולה לטיהר כו' עד

הוגה השם. פ"ה שדורשו צ"צ אותיות ועושה צו מה שהוא
מפך ורוב העולם מפרשים שהיה קורא צפי אותיות של
שם המיוחד ^א צאמות של שאר התיבות וזה אין לעשות כדאמר
צפסמים ס"פ אלו עוברין (דף ג.) לא כשאלו נכתב אזי נקרא
אזי נכתב צ"ה ונקרא צא"ד ונראה

לר"י שאין להזכיר אף אותיות י"ה
כמו שרגלין העולם שהרי י"ה הוא
שם המיוחד ועוד נראה להר"ר
אלמנן כי גם אין להזכיר א"ד
מאלני דהא א"ד מאלני י"ה מהסס
אין נמחקין ש"ד משד"צ מצאנות
נמחקין וכן הגירסא (שעטות לה: ושם
לה.) צפירוש ר"ח משמע שא"ד
מאלני הוא שם כמו י"ה מיהו
נראה לר"י להמיר דכיון דלא נמלא
בכתוב דמה שהוא נמלא כתוב
צפסמים יש לומר שהסופרים
כפזורה כן ולא נמכונו להזכיר את
השם (וע"י מוס' סוכה דף ה. ד"ה יו"ד):
להתלמד עבד. פ"ה ומיהו
הקצ"ה מנדקדק כו'

ונראה שלא היה כתוב צפספרו אלא
מאי טעמא איענש הוגה צפרהסיא
היה ולכן הוצרך לתת טעם אחר:
מה אתה רואה. שהיה נראה
בעיניהם שהיה לו לראות שום
דבר מימה או מלאכים או דבר
אחר א"כ צבזיל שהיו שומעין קול
האותיות הפורחות ולא היו יודעין
מהו: **וא"ל** יחבצ עצמו. אור"ת
דאיכא שיראים פן יעצרוס עובדי
כוכבים לעצירה כגון ע"י יסורין שלא
יוכל לעמוד צהם אז הוא מנחה
לחבל עצמנו כי הלא דגישין (דף טז):
גזי ילדים שנשדו לקלון שהטילו
עלמם שלם (וע"י מוס' גיטין דף טז):
ד"ה קפלו: **וכי** שלמי מאי איעבדי.
י"מ שהיה נותן להשלטון מס מן הזונות
למספר גולגולתם ולכן היה שואל
כי שלמי מה אעשה כי אין אנתן
מס העולה למספרם וכן יש לפרש
צריש פירקא (לעיל דף צג:) שווקים
להשגי צהם זונות וליטולו מס מהם
אזל רש"י פירש שכל עשה שיעלילו
עליו שיסחדם צממון זה:
שלא

להסלמד עבד כדנתיא כו'. ומיהו הקצ"ה מנדקדק עם הלדקים
כחוט השערה (יבמות דף קכא): ואפילו להתלמד יש לחוש לכבוד
הרב וקרא דלא תלמד לעשות צמילי אחריתא תוקמה כמו נטיעת
קישואין לכהנדרין (דף קכא) ודמות אורח צננה דר"ג (ר"ה דף קכד):
נקובה. אהל זונות כדכתיב (במדבר

כה) אל הקובה: דקדקה. לפסוע
פסיעות נאות וכתיב (תהלים מה)
כל כבודו צמ מלך פיימה: **שארס**
דש צעקביו. דקדוק פסיעות כי
הכל. ל"א שארס דורסן צרגליו
שאין חשבין צעינו כלום: על כל
דרכי. אפילו דקדוק פסיעות:
שארס יושב ועוסק צפור. והס

גזרו על כך: דבר של עטס.
שהחריבה את ציתו והרגה את
חסדיו ועדיין קיימת: **לוס מעשה**
צא לידך. ואשמע איך היית נוהג:
מעוה של פורים. שהממסים לפעוהם
פורים נחלפו לי וחלקים לעניים
וסבור הייתי שארנקי של צדקה היא
ולא נפרעתי מארנקי של צדקה:
מתקן יפה חנקן. הואיל והיית
ווחנן צממונך: **ארלך** צדך.
כלומר זו היא סכרה של תורה:
קלצטונירי. ממונה עליו: **סרקבא**.
תרי וקצ חצי סאה דינאי והזבים:
נקט נפשיה כחד פראש. התקין
ענייני לצוהו כחד מן הפרשנס:
דשנסא אלא. דרך נשים י"י: **מפתחא**
מרתא. כלומר אמתיך לך עד
שיפסוק לין ודוגמתו צב"ק צפרק
מרוכה (דף פ:) מלן מרס נמרת
שמואל: **פלגא פלה**. את השלטון ככל
עת שיעליל עליך פייסהו צממונך: וכי
שלמי. כשיכלו הדינרין ממאי פלחנא:
מי

השמים המליכה שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסדיו
ואבדה את טוביו ועדיין היא קיימת ואני שמעתי עליך שאתה יושב
ועוסק בתורה [ומקהיל קהלות ברבים] וספר ^א מונח לך בחיך אמר לו
מן השמים ירחמו אמר לו אני אומר לך דברים של מעם ואתה אומר
לי מן השמים ירחמו תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש
אמר לו רבי ^א מה אני לחיי העולם הבא אמר לו כלום מעשה בא לידך
^א אמר לו ^א מעות של פורים נתחלפו לי כמעוה של צדקה וחלקתים
לעניים אמר לו אם כן מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי אמרו לא
היו ימים מועטים עד שנפטר רבי יוסי בן קיסמא והלכו כל גדולי רומי לקברו והספידוהו הספר גדול
ובחזרתו מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וס"ת מונח
לו בחיקו הביאוהו וכרכוהו בס"ת והקיפוהו בחבילי זמורות והציטו בהן את האור והביאו ספוגין של
צמר ושראום במים והניחום על לבו כדי שלא תצא נשמתו מהרה אמרה לו בתו אבא אראך בכך
אמר לה אילמלי אני נשרפתי לבדי היה הדבר קשה לי עכשיו שאני נשרף וס"ת עמי מי שמבקש
עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני אמרו לו תלמידיו רבי מה אתה רואה אמר להן ^א גליון נשרפין
ואותיות פורחות אף אתה פתח פיך ותכנס [בך] האש אמר להן מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל
יחבל הוא בעצמו אמר לו קלצטונירי רבי אם אני מרבה בשלהבת ונוטל ספוגין של צמר מעל לבך
אתה מביאני לחיי העולם הבא אמר לו הן השבע לי נשבע לו מיד הרבה בשלהבת ונטל ספוגין
של צמר מעל לבו יצאה נשמתו במהרה אף הוא קפץ ונפל לתוך האור יצאה בת קול ואמרה רבי
חנינא בן תרדיון וקלצטונירי ^א מזומנין הן לחיי העולם הבא ^א בכה רבי ואמר יש קונה בשעה
אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים ברוריא דביתו דר' מאיר ברתיא דר' חנינא בן תרדיון הואי
אמרה לו זילא בי מלתא דיתבא אחתאי בקובה של זונות שקל תרקבא דינירי ואול אמר אי לא
איתעביד בה איסורא מיתעביד ניסא אי עבדה איסורא לא איתעביד לה ניסא אזל נקט נפשיה כחד
פרשא אמר לה השמיעני לי אמרה ליה ^א דשתנא אנא אמר לה מתרחנא ^א מרתח אמרה לו נפישין
טובא ^א (ואיכא טובא הכא) דשפירן מינאי אמר ש"מ לא עבדה איסורא כל דאתי אמרה ליה הכי אזל
לגבי שומר ידיה א"ל הבה ^א ניהלה אמר ליה מיסתפינא ממלכותא אמר ליה שקול תרקבא דינירא
פלגא פלה ופלגא להוי לך א"ל וכי שלמי מאי איעביד א"ל אימא אלהא דמאיר ענני ומתצלת א"ל
ומי

(א) סנהדרין 5. (ב) לקמן ג:
שבת עה. ר"ה מד: סנהדרין
סמ"א (א) שבת מד: פ"ה
(ד) צפ"י [לחנן] (ט) צפ"י
איכא א"ל ר' חנינא,
(ו) [לעיל ח: 1.] צפ"י א"ל
רבי, (ח) צפ"י איכא גולגולת,
(ט) וע"י מוס' כחכות קד:
ד"ה מומין, (י) [לעיל ח: 1.],
(כ) [לקמן מד: שבת ק"ג],
(ג) [ל"ל ממתו ובע"י לתא
וע"י צערוך ערך מרת],
(ח) ס"ה ל"ג, (ט) [נדפסו]
מיכל ויהי יעב"ד, (י) ל"ל
כאומיות ויכ"ה מהמיעב"ד, (י)

תורה אור השלם

1. כי אמה בא אל
הארץ אשר יי אלהיך
נתן לך לא תלמד
לעשות פתועבת וגו'
דברים יז ט
למה אידא בימי רע
עון עקבי יסובי:
תהלים מט ו
2. הצור תמים פעלו כי
כל דרכיו משפט אל
אמנה ואין עול צדיק
וקשר הוא:
דברים לב ד
3. גדל העצה ורב
העלילה אשר עינך
פקחות על כל דרכי בני
אדם לתת לאיש דרכיו
וכפרי מעלליו:
ירמיהו לו ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' וספר תורה מונח
לך צמיוך:

מוסף רש"י

ואין תחילת המהים מן
התורה. שופר צממס
דרכיך צממס
למחית המהים מן המורה,
ואפילו היא מורה ומלמדין
שימו המהים אלא דלא
רמזא צאומתא ספר הוא
הואיל ועוקף שיש מחית
המהים מן המורה מה לנו
ולממנו וי מהיך הוא
יודע שכן הוא, הלך ספר
גמור הוא (סנהדרין צ:
וע"י גבלין בשם ב"ש
שאין זה מדברי רש"י,
להבין ולהורות. כלומר
להבין מעשיהם כמה הם
מקולקלים והזונות לנפן
לא מעשה וכן קד שזה הוא
חק גבוים (דברים יח ט)
או: שמוכל לעמוד בהן וחס
יעשה ניצח שקל לפיך
שמןן שהוא ממשך (שבת
עח.) דשתנא. טעמיון
ד' לך ש' משי (לעיל
דכ.)